

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/135/2005

JAK POLACY BĘDĄ GŁOSOWAĆ 25 WRZEŚNIA - DEKLARACJE SIERPNIOWE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, SIERPIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

W sierpniu¹ ponad połowa Polaków uprawnionych do głosowania (58%) zadeklarowała, że na pewno weźmie udział w jesiennych wyborach do Sejmu i Senatu. W ciągu ostatnich czterech miesięcy odsetek respondentów deklarujących udział w głosowaniu systematycznie rośnie - w porównaniu z ubiegłym miesiącem liczba ankietowanych zapewniających o swym uczestnictwie w wyborach wzrosła o 4 punkty procentowe, w stosunku do czerwca wzrost ten wynosi 7 punktów, natomiast od kwietnia liczba zadeklarowanych wyborców zwiększyła się aż o 11 punktów procentowych. Zwiększanie się liczby deklaracji udziału w wyborach jest typowe dla okresu przedwyborczego. Mimo wzrostu zainteresowania wyborami parlamentarnymi nadal jest ono niższe niż cztery lata temu - w sierpniu 2001 roku swój udział w wyborach zapowiadało 64% uprawnionych do głosowania. Chętnych do wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych jest także wyraźnie mniej niż chętnych do uczestnictwa w wyborach prezydenckich - o wyborze prezydenta zamierza decydować aż 68% dorosłych Polaków².

Wraz ze wzrostem deklaracji udziału w wyborach spada liczba osób jednoznacznie odrzucających uczestnictwo w głosowaniu. W porównaniu z ubiegłym miesiącem odsetek tego rodzaju deklaracji obniżył się o 3 punkty procentowe (do 19%), a jeżeli za punkt odniesienia przyjmujemy deklaracje z kwietnia, spadek ten wynosi aż 12 punktów. Niemal jedna czwarta uprawnionych do głosowania (23%) nie jest pewna swego w nich udziału.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (183) zrealizowano w dniach 5-8 sierpnia 2005 roku na liczącej 949 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

² Zob. komunikat CBOS „Preferencje w wyborach prezydenckich”, sierpień 2005.

Tabela 1

25 września odbędą się wybory do Sejmu i Senatu. Czy zamierza Pan(i) wziąć w nich udział?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2004						2005						
	w procentach												
Na pewno wezmę w nich udział	42	42	45	49	48	50	50	48	47	49	51	54	58
Nie wiem, czy wezmę w nich udział	21	21	18	18	17	18	18	19	22	20	26	24	23
Na pewno nie wezmę w nich udziału	37	37	37	33	35	32	32	33	31	31	24	22	19

* Do maja br. pytanie brzmiało: „Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ę) by Pan(i) w nich udział?”

Poczynając od czerwca, kiedy znany był już oficjalny termin wyborów parlamentarnych, pytamy Polaków już nie o to, jak głosowaliby, gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę, ale o to, jaką decyzję wyborczą podejmą 25 września. Zmiana horyzontu czasowego, w jakim była udzielana odpowiedź, wpłynęła - co zrozumiałe - na wzrost niepewności składanych deklaracji. Ankietowani pytani o to, jaką decyzję podejmą za trzy miesiące, wyraźnie częściej udzielali odpowiedzi „trudno powiedzieć”, niż miesiąc wcześniej, gdy odpowiadali na pytanie o swój ewentualny wybór za kilka dni. Wraz ze zbliżaniem się terminu głosowania obniża się odsetek niezdecydowanych wyborców. W sierpniu nadal jednak ponad jedna czwarta respondentów chcących uczestniczyć w wyborach nie podjęła jeszcze decyzji, na które ugrupowanie będzie głosować. W porównaniu z sytuacją sprzed czterech lat odsetek niezdecydowanych wyborców jest nieco wyższy (w sierpniu 2001 wynosił 22%).

Tabela 2

Na kandydatów której partii, ugrupowania lub koalicji ugrupowań zamierza Pan(i) głosować w wyborach 25 września?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2004						2005							
	w procentach													
Trudno powiedzieć	18	15	19	17	19	19	21	21	24	22	22	32	29	26

Kolejny miesiąc z rzędu obserwujemy wyraźny wzrost liczby osób umiejących określić swoje sympatie partyjne. Wśród ogółu badanych uprawnionych do głosowania ponad dwie piąte sformułowało w sierpniu swoje preferencje wyborcze (42%), podczas gdy miesiąc wcześniej tego typu odpowiedzi udzieliło niespełna dwie piąte (39%), w czerwcu zaś liczba ta ledwie przekraczała jedną trzecią uprawnionych do głosowania (34%). Pozostali - jak wynika z deklaracji - albo z większym lub mniejszym prawdopodobieństwem nie wezmą udziału we wrześniowych wyborach (42%, drugi miesiąc z rzędu spadek o 4 punkty), albo zamierzają głosować 25 września, ale w tej chwili nie wiedzą, na kogo oddadzą swój głos (15%, bez zmian).

W sierpniu - po dwóch miesiącach przewagi PiS nad PO - po raz kolejny na pierwszym miejscu naszego rankingu znalazła się PO. Na ugrupowanie przewodzącego w sondażach prezydenckich Donalda Tuska zamierza głosować 23% zadeklarowanych uczestników wyborów mających sprecyzowane sympatie partyjne. W porównaniu z lipcem odsetek zwolenników PO nieznacznie się zwiększył (wzrost o 2 punkty). Przewaga PO nad PiS jest tylko symboliczna, należy raczej mówić o równowadze sił między tymi ugrupowaniami. Na partię braci Kaczyńskich chce bowiem oddać głos 22% zadeklarowanych wyborców, mających określone sympatie partyjne. W porównaniu z ubiegłym miesiącem poparcie dla PiS obniżyło się 4 punkty procentowe. Tak samo jak w lipcu na trzecim miejscu znalazła się Samoobrona, którą zamierza poprzeć w wyborach 16% (wzrost o 2 punkty) zadeklarowanych uczestników głosowania, którzy mają określone sympatie partyjne. Co dziewiąty wyborca umiejący określić swoje preferencje partyjne (11%) chce głosować na LPR. Gdyby obecne deklaracje wyborcze literalnie się spełniły, we wrześniu do parlamentu weszliby także posłowie SLD (8%) oraz PSL (7%, wzrost o 3 punkty). Pozostałe ugrupowania nie przekroczyłyby progu wymaganego przez ordynację.

Partia Demokratyczna - demokraci.pl, a także nieformalna koalicja SdPI, UP i Zielonych 2004 według obecnych deklaracji uzyskałyby po 3% poparcia. Umieszczona po raz pierwszy na naszej liście Polska Partia Pracy, łącząca przed wyborami różne inicjatywy o charakterze lewicowym, otrzymała 2% głosów. Swą obecność na scenie politycznej zaznaczyły w tym miesiącu także ChD III RP, IdP oraz UL.

Tabela 3

Na kandydatów której partii, ugrupowania lub koalicji ugrupowań zamierza Pan(i) głosować w wyborach 25 września?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*									
	XI 2004	XII 2004	I 2005	II 2005	III 2005	IV 2005	V 2005	VI 2005	VII 2005	VIII 2005
	w procentach									
Platforma Obywatelska RP	27	27	26	25	22	20	25	20	21	23
Prawo i Sprawiedliwość	17	18	18	15	16	24	20	23	26	22
Samobrona RP	10	12	11	12	14	14	14	13	14	16
Liga Polskich Rodzin	12	11	12	13	11	10	8	14	10	11
Sojusz Lewicy Demokratycznej	8	5	6	6	6	4	7	6	8	8
Polskie Stronnictwo Ludowe	8	6	7	7	8	4	5	7	4	7
Demokracy.pl	3	3	3	5	5	4	3	4	2	3
Socjaldemokracja Polska/ Unia Pracy/ Zieloni 2004	5	4	6	4	3	5	6	7	5	3
Polska Partia Pracy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Chrześcijańska Demokracja III RP	0	1	1	1	1	2	0	1	0	1
Inicjatywa dla Polski	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Unia Lewicy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Inne	1	3	2	1	2	3	1	1	1	2
N=	389	377	432	421	371	404	407	355	395	403
* Uwaga: W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, a po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.										
** Dane do kwietnia 2005 odnoszą się do Unii Wolności, od maja 2005 dotyczą Demokratów.pl										

Sierpień jest kolejnym miesiącem, w którym obserwujemy wzrost społecznego zainteresowania wyborami parlamentarnymi. Trwająca kampania wyborcza skłania Polaków do częstszego deklarowania chęci uczestniczenia w tych wyborach, więcej ankietowanych niż dotąd umie także określić swoje preferencje wyborcze. W tej chwili można powiedzieć, że o przyszłości politycznej kraju zadecyduje najprawdopodobniej 42% Polaków i tyle samo z pewnością nie weźmie udziału w tych wyborach. Sympatie 15% uprawnionych do głosowania są ciągle do zdobycia - taki odsetek ogółu ankietowanych deklaruje udział w wyborach parlamentarnych, lecz jeszcze nie wie, na kogo będzie w nich głosować.

Sierpień okazał się miesiącem korzystnym dla szefa PO Donalda Tuska i jego partii. Odnotowany w tym miesiącu zdecydowany wzrost sympatii dla tego kandydata w wyborach prezydenckich wpłynął - jak się wydaje - także na poprawę notowań ugrupowania, które reprezentuje. Drugi z wakacyjnych miesięcy okazał się natomiast słabszy w kampanii wyborczej PiS - w porównaniu z lipcem ugrupowanie to nieco straciło na poparciu. Kampania wyborcza dobrze służy Samoobronie, która uzyskała w sierpniu najlepszy wynik od piętnastu miesięcy (od maja 2004). Lepszy wynik niż w lipcu osiągnęło także PSL, któremu przed miesiącem nie udało się przekroczyć wyborczego progu. Notowania SLD ustabilizowały się na poziomie przewyższającym poziom wymaganego progu, natomiast konkurencyjne ugrupowania lewicowe - według aktualnych deklaracji ankietowanych - nie znalazłyby się w nowym parlamencie.

Opracował

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. 25 września odbędą się wybory do Sejmu i Senatu. Czy zamierza Pan(i) wziąć w nich udział? 1 - Na pewno wezmę w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wezmę w nich udział; 3 - Na pewno nie wezmę w nich udziału

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	58	23	19	949
Płeć				
Mężczyźni	62	19	18	450
Kobiety	53	27	19	499
Wiek				
18-24 lat	59	22	19	147
25-34	57	22	21	169
35-44	60	23	17	158
45-54	53	29	18	181
55-64	66	19	15	130
65 lat i więcej	53	23	23	164
Miejsce zamieszkania				
Wieś	57	25	18	354
Miasto do 20 tys.	53	21	27	114
20-100 tys.	59	24	17	187
101-500 tys.	56	25	19	183
501 tys. i więcej mieszk.	64	19	17	112
Wykształcenie				
Podstawowe	51	25	24	278
Zasadnicze zawodowe	59	22	19	243
Średnie	58	26	17	328
Wyższe	74	14	12	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	77	15	8	59
Prac. umysł. niż. szczebla	58	29	13	89
Pracownicy fiz.- umysł.	48	23	29	85
Robotnicy wykwalifikowani	47	40	14	77
Robotnicy niewykwalifik.	59	25	16	42
Rolnicy	72	21	7	50
Pracujący na własny rach.	70	16	14	28
Bierni zawodowo				
Renciści	47	27	26	106
Emeryci	61	18	21	191
Uczniowie i studenci	56	23	21	72
Bezrobotni	58	19	22	111
Gospodynie domowe i inni	54	27	20	39
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	56	31	13	117
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	54	30	16	79
sekt. pryw. poza rolnict.	59	22	18	187
prywatnym gosp. rolnym	73	20	7	63
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	57	28	15	122
301-500	61	21	18	146
501-900	57	22	21	213
901-1200	70	13	17	70
Powyżej 1200 zł	61	17	23	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	52	24	24	303
Średnie	60	23	16	409
Dobre	60	23	17	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	20	15	63
Raz w tygodniu	65	23	12	462
1-2 razy w miesiącu	53	24	23	154
Kilka razy w roku	45	33	23	165
W ogóle nie uczestniczy	49	12	39	105
Poglądy polityczne				
Lewica	67	16	18	129
Centrum	55	28	16	261
Prawica	74	16	11	273
Trudno powiedzieć	40	30	30	285

Tabela 2. Na kandydatów której partii, ugrupowania lub koalicji ugrupowań zamierza Pan(i) głosować w wyborach 25 września?

(%)

	ChD III RP	DPL	IdP	LPR	Demokraci. pl	PO RP	Polska Partia Pracy	PSL	PiS
Ogółem	1	0	1	11	3	23	2	7	22
Płeć									
Mężczyźni	0	0	1	10	4	19	0	7	26
Kobiety	1	0	1	13	3	27	4	7	18
Wiek									
18-24 lat	0	1	2	10	5	26	4	4	24
25-34	1	0	0	11	10	27	2	5	21
35-44	0	0	1	9	0	24	2	10	22
45-54	0	0	0	12	1	15	1	7	26
55-64	0	0	0	8	1	23	0	8	25
65 lat i więcej	4	2	0	20	4	20	2	5	14
Miejsce zamieszkania									
Wieś	1	1	0	13	1	10	3	14	17
Miasto do 20 tys.	0	0	0	7	0	33	0	4	25
20-100 tys.	0	1	0	16	4	21	3	2	27
101-500 tys.	0	0	3	10	5	34	0	3	26
501 tys.i więcej mieszk.	2	0	0	7	11	35	1	2	21
Wykształcenie									
Podstawowe	1	1	0	22	3	9	2	4	21
Zasadnicze zawodowe	2	0	1	11	0	9	1	11	24
Średnie	0	1	1	5	4	30	3	8	25
Wyższe	0	0	0	9	10	50	1	0	15
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	0	0	0	12	16	49	0	0	11
Prac.umysł.niż.szczebła	0	0	3	4	0	34	2	4	28
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	4	9	0	10	6	3	28
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	14	0	10	0	16	35
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	12	0	16	5	11	24
Rolnicy	0	0	0	9	0	0	4	13	24
Pracujący na własny rach.	0	0	0	0	0	40	0	0	39
Bierni zawodowo									
Renciści	0	2	0	14	6	8	0	11	22
Emeryci	2	0	0	13	3	25	0	6	20
Uczniowie i studenci	0	0	0	8	10	27	0	12	22
Bezrobotni	1	2	0	15	0	23	6	4	13
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	37	0	10	0	8	36
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	0	0	2	7	7	18	1	10	30
spółce właścicieli									
prywatnych i państwa	0	0	4	15	0	33	0	0	20
sekt. pryw. poza rolnict.	0	0	0	8	3	32	3	1	28
prywatnym gosp. rolnym	0	0	0	10	0	2	3	16	22
Dochody na jedną osobę									
Do 300 zł	1	0	0	15	0	12	2	10	22
301-500	0	0	0	10	1	12	1	10	24
501-900	2	0	0	12	0	23	1	4	30
901-1200	0	0	0	12	9	44	0	4	12
Powyżej 1200 zł	0	2	0	7	9	43	2	0	16
Ocena własnych war. mater.									
Złe	2	1	2	12	4	14	1	9	17
Średnie	0	0	0	14	3	20	2	8	27
Dobre	0	1	0	7	4	36	2	2	20
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	7	0	0	25	3	12	0	4	7
Raz w tygodniu	0	1	1	11	3	19	2	8	26
1-2 razy w miesiącu	0	0	0	15	1	24	1	8	23
Kilka razy w roku	0	0	0	4	2	30	2	2	27
W ogóle nie uczestniczy	0	0	3	6	8	37	2	3	7
Poglądy polityczne									
Lewica	0	1	2	3	3	6	4	8	9
Centrum	1	1	0	11	6	26	1	11	17
Prawica	1	0	1	14	2	35	0	4	34
Trudno powiedzieć	2	0	0	14	4	3	7	7	13

(continued)

Tabela 2 (cd.)

(%)

	RO	Samoobro- na	SdPl/UP/ Zieloni 2004	SLD	SD/ Centrum	UL	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	0	16	3	8	0	1	2	403
Płeć								
Mężczyźni	1	19	4	7	0	0	0	220
Kobiety	0	13	3	8	1	1	3	184
Wiek								
18-24 lat	0	9	2	11	0	0	2	63
25-34	0	11	1	7	0	0	4	71
35-44	2	19	3	4	1	0	1	75
45-54	0	20	6	6	0	3	2	69
55-64	0	23	6	6	0	0	0	71
65 lat i więcej	0	15	2	11	0	0	2	54
Miejsce zamieszkania								
Wieś	0	30	2	6	0	1	2	147
Miasto do 20 tys.	0	17	6	6	0	3	0	43
20-100 tys.	0	8	4	10	1	0	2	77
101-500 tys.	2	9	5	4	0	0	1	81
501 tys.i więcej mieszk.	0	3	2	14	0	0	2	56
Wykształcenie								
Podstawowe	0	30	2	4	0	1	0	98
Zasadnicze zawodowe	1	29	2	9	0	0	0	98
Średnie	0	6	6	9	1	0	4	147
Wyższe	0	0	3	8	0	2	1	61
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	0	5	5	0	0	2	39
Prac.umysł.niż.szczebla	0	0	11	7	0	3	5	43
Pracownicy fiz.- umysł.	0	19	3	18	0	0	0	30
Robotnicy wykwalifikowani	0	16	0	10	0	0	0	17
Robotnicy niewykwalifik.	0	26	0	6	0	0	0	17
Rolnicy	0	50	0	0	0	0	0	32
Pracujący na własny rach.	0	0	7	6	8	0	0	13
Bierni zawodowo								
Renciści	0	24	4	7	0	0	2	36
Emeryci	0	17	4	9	0	0	0	84
Uczniowie i studenci	0	3	0	19	0	0	0	30
Bezrobotni	3	26	0	2	0	2	4	52
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	0	0	0	10	10
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	0	3	8	7	0	2	5	52
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	0	9	3	14	0	0	0	26
sekt. pryw. poza rolnict.	0	9	5	9	1	0	0	84
prywatnym gosp. rolnym	0	47	0	0	0	0	0	38
Dochody na jedną osobę								
Do 300 zł	3	22	1	6	0	2	4	58
301-500	0	22	5	8	2	2	3	64
501-900	0	11	5	11	0	0	1	92
901-1200	0	4	9	6	0	0	0	37
Powyżej 1200 zł	0	2	3	11	0	0	4	38
Ocena własnych war. mater.								
Złe	1	27	2	4	0	1	4	108
Średnie	0	13	3	8	1	1	1	183
Dobre	0	11	5	11	0	0	1	112
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	0	23	10	9	0	0	0	25
Raz w tygodniu	0	18	2	6	0	1	2	218
1-2 razy w miesiącu	0	15	3	5	0	0	3	65
Kilka razy w roku	3	11	3	14	2	0	0	54
W ogóle nie uczestniczy	0	13	7	11	0	0	3	42
Poglądy polityczne								
Lewica	0	12	16	31	0	3	4	75
Centrum	1	17	2	4	0	0	2	104
Prawica	0	8	0	1	1	0	1	169
Trudno powiedzieć	0	46	0	3	0	0	2	56